Županijsko izvješće: Splitsko-dalmatinska županija

Godina provedbe: 2022

Broj održanih sastanaka: 2
Broj usvojenih programa: 1 (uključujući navedene programe i projekte svih dionika sustava)

Provedeni programi
Plan rada Povjerenstva za 2022. g. (uključujući navedene programe i projekte svih dionika sustava).

Provedene ostale aktivnosti
Prikupljanje podataka i izrada godišnjeg Izvješća o radu Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga SDŽ za 2022.g. kao i Izvješće o specificiranim javnim rashodima za 2022. g. za SDŽ.

Povjerenstvo ima slijedeće zadaće:

-koordinira rad institucija koje su uključene u program suzbijanja zlouporabe droga na području Splitsko-dalmatinske županije,
-prati i analizira suzbijanje zlouporabe droga u lokalnoj zajednici,
-predlaže aktivnosti u svrhu suzbijanja zlouporabe droga na području Županije,
-potiče mjere preventivnog djelovanja,
-daje stručno mišljenje i prijedloge za donošenje zakonskih akata i izradu Nacionalne strategije na lokalnoj, područnoj (regionalnoj) i državnoj razini,
-obavlja i druge poslove utvrđene Nacionalnom strategijom za suzbijanje zlouporabe droga.

U 2022.godini su održane 2 sjednice Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga Splitsko-dalmatinske županije u Sali za sastanke, Domovinskog rata 2, Split: 12. srpnja i 21. prosinca. Raspravljano je o stanju i trendovima zlouporabe droga u RH i Splitsko-dalmatinskoj županiji, uz poseban osvrt na aktualnu situaciju i probleme vezane uz Covid-19 pandemiju, kao i o donošenju novih strateških dokumenata – Nacionalnoj strategiji na području ovisnosti 2021.-2030. i pratećem Akcijskom planu 2021.-2025. Naglašena je potreba prikupljanja podataka i epidemioloških pokazatelja kao temelja za suradnju RH sa Europskim centrom za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA). Istaknuti su izazovi vezani uz nove obrasce korištenja ilegalnih i legalnih sredstava ovisnosti, te pojave cijelog niza ponašajnih ovisnosti. Sjednice su održane uz pridržavanje protuepidemijskih mjera, te je zbog aktualne epidemiološke situacije komunikacija članova Povjerenstva tijekom 2022. godine intenzivno provođena on-line i telefonskim putem. 17. studenog 2022. u Zagrebu je održan Okrugli stol „Koordinacija i provedba politike na području ovisnosti i ponašajnih ovisnosti na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave“, u organizaciji Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, gdje su predstavljene temeljne odrednice nove Nacionalne strategije na području ovisnosti 2022.-2030. i Akcijskog plana djelovanja na području ovisnosti 2022.-2026, te uloge Županijskih povjerenstava u njihovoj provedbi.

Savjetovalište za besplatno i anonimno testiranje na virusne hepatitise i HIV, NZJZ SDŽ
Dostupnost usluga Savjetovališta je svakog radnog dana u NZJZ SDŽ, te ponedjeljkom i četvrtkom u udruzi „Help“(liječnik spec. epidemiolog odlazi prema potrebi). Laboratorijsku dijagnostiku obavljaju djelatnici Službe za mikrobiologiju Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije. Savjetnici trajno sudjeluju u preventivnim i javnozdravstvenim aktivnostima u prosvjetnim ustanovama, terapijskim zajednicama za tretman ovisnika, zatvorskom sustavu, raznim outreach programima i istraživačkim projektima, uz kontinuiranu suradnju sa Klinikom za infektologiju KBC Split i Klinikom za infektivne bolesti „Fran Mihaljević“ u Zagrebu, te udrugama Help i

Hepatos. Kontinuirano se putem predavanja, radionica i sudjelovanja u medijima educira zdravstvene djelatnike o potrebi primjene standardnih mjera zaštite u cilju minimaliziranja rizika prenošenja virusnih hepatitisa, HIV-a i drugih uzročnika koji se prenose krvlju. Time se trajno osvješćuje javnost o preventivnim i zdravstvenim, kao i etičko-pravnim dimenzijama HIV infekcije i drugih spolno i krvlju prenosivih bolesti.
Tijekom 2022. g. obavljeno je 222 testiranja na HBV, HCV, HIV (211 NZJZ SDŽ i 11 HELP).

Projekt: InfoHep Centar
Linkage to care:Mobilni InfoHep Centar - outreach program prema rizičnim skupinama
Mobilni InfoHep Centar je kombi vozilo opremljeno za pružanje zdravstvenih usluga na terenu. Hrvatsko društvo za bolesti jetre Hepatos u suradnji sa liječnicima epidemiolozima Nastavnog zavoda za javno zdravstvo i specijalistima infektolozima KBC Split obavlja edukaciju i predavanja, povjerljivo i anonimno savjetovanje i testiranje, pretragu jetre elastografijom i zakazivanje termina kod liječnika specijaliste infektologa, te se dovodi na teren korisnicima. Usluge koje se pružaju su najviše usmjerene prema osobama koje su bile ili jesu u riziku od infekcije; ovisnici o drogama, zatvorenici, ratni vojni veterani...
U kombiju koji je prerađen i opremljen za pružanje zdravstvenih usluga na terenu, liječnici epidemiolozi Nastavnog zavoda za javno zdravstvo pružaju usluge savjetovanja i testiranja te vode službenu evidenciju o pozitivnim osobama kako bi se prikupili podaci za Registar. Testiranja na Hepatitis C i HIV se provode brzim testovim, što znači da korisnici rezultate na obavljene pretrage dobiju za 20 do max. 40 minuta.
Osim testiranja na zarazne bolesti, liječnici pregledavaju jetru mjerenjem fibroze jetre elastografijom; Mobilni InfoHep Centar je opremljen prijenosnim Fibroscan-om. Cjelokupnu uslugu za oboljele zaokružuje prisutnost liječnika infektologa koji provodi liječenje i odmah po završetku testiranja i pregleda jetre oboljelima preporučuje/dogovara daljnje liječenje. Ovim načinom rada korisnicima se u njihove sredine dovode zdravstvene usluge koje im inače nisu lako dostupne.

Međunarodni dan borbe protiv zlouporabe droge - 26.06.2022.
Zlouporaba droga jedan je od vodećih javnozdravstvenih problema u svijetu. Ovisnost o psihoaktivnim drogama je usko povezana s društvenim problemima kao što su siromaštvo, nezaposlenost, prostitucija, delikvencija, kriminalitet i beskućništvo. Veliki su problem i zdravstveni rizici koji su veći u populaciji ovisnika, kao što su poremećaji mentalnog zdravlja, kardiovaskularne i respiratorne bolesti, ozljede, zarazne bolesti (HIV, hepatitis C, hepatitis B, spolno prenosive bolesti) i smrtnost, koja je u populaciji ovisnika znatno veća nego u općoj populaciji iste dobi.
Osnovno načelo suzbijanja zlouporabe droga u zajednici je načelo smanjenja ponude i potražnje droga, što uključuje mjere prevencije ovisnosti, prepoznavanja i tretmana ovisnika te sprječavanje unosa droga i drugih psihoaktivnih supstanci.
Glavna skupština UN-a Rezolucijom 42/112 od 7. prosinca 1987. godine proglasila je 26. lipanj “Međunarodnim danom borbe protiv zlouporabe droga i nezakonitog prometa drogama” želeći upozoriti svjetsku javnost na problem zlouporabe droga u društvu i potrebu aktivnog uključivanja svih subjekata, kako na globalnoj tako i na nacionalnoj razini, na djelovanje u postizanju zajedničkog cilja – međunarodnog društva slobodnog od zlouporabe droga.
Obilježavanje ovog Međunarodnog dana provodi se u suradnji s nadležnim ministarstvima i drugim državnim tijelima, medijima i ostalim relevantnim ustanovama uključenim u prevenciju ovisnosti i suzbijanje zlouporabe droga, a ujedno predstavlja i inicijativu koja putem edukativno-promotivnih aktivnosti ima za cilj upozoriti cjelokupnu javnost na raširenost zlouporabe droga u društvu, te promicanjem pozitivnih životnih vrijednosti i stilova življenja osobito kod mladih, doprinijeti zajedničkoj borbi protiv ovisnosti i suzbijanju zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj.
Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC) potiče pojedince, neprofitne organizacije, privatni sektor i države članice da se uključe u kampanju obilježavanja ovog dana. Multidisciplinarni pristup osigurava odgovornost cjelokupnog društva u rješavanju ovog javnozdravstvenog izazova.
Povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv zlouporabe droga i nezakonitog prometa drogama u organizaciji Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga Splitsko-dalmatinske županije, Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Hrvatskog društva za bolesti jetre Hepatos – Mobilni InfoHep Centar i Zajednice Pape Ivana XXIII 27.06.2022. u Terapijskoj zajednici u Zasioku je održano savjetovanje i testiranje brzim testovima na HCV i HIV i pregled jetre elastografijom uređajem Fibroscan 530 compact uz motivacijsko - savjetodavni

razgovor sa liječnicima uz pridržavanje epidemioloških mjera.

Obilježavanje Svjetskog dana hepatitisa 28.7.2022.
U suradnji NZJZ SDŽ, KBC Split, Klinike za infektologiju i Hrvatskog društva za bolesti jetre Hepatos obilježen je Svjetski dan hepatitisa provođenjem aktivnosti u InfoHep Centru društva Hepatos. Ovogodišnja nacionalna kampanja "Hepatitis ne može čekati" osim velikog odaziva građana privukla je i veliku pažnju medija.

Obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti 2022.
U sklopu obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti (od 15. studenog do 15. prosinca) u suradnji Nastavnog zavoda za javno zdravstvo, Hrvatskog društva za bolesti jetre Hepatos, Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga Splitsko-dalmatinske županije i Klinike za infektologiju KBC Split 30.11.2022. u Zatvoru u Splitu je organizirano savjetovanje i testiranje brzim testovima na HCV i HIV i pregled jetre elastografijom uređajem Fibroscan 530 compact uz motivacijsko - savjetodavni razgovor, uz pridržavanje epidemioloških mjera.
7.12.2022. u suradnji Nastavnog zavoda za javno zdravstvo, Hrvatskog društva za bolesti jetre Hepatos, Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga Splitsko-dalmatinske županije i Klinike za infektologiju KBC Split održana je javnozdravstvena akcija u Udruzi branitelja 158. i 6. domobranske brigade (savjetovanje i mjerenje krvnog tlaka, GUK, BMI, testiranje brzim testovima na HIV I HCV, pregled jetre elastografijom uređajem Fibroscan 530 compact). S ciljem podizanja svijesti o problemu ovisnosti podržani su pojedinci, zajednice i razne organizacije u RH, ali i diljem svijeta, u globalnim naporima vezanim za sprječavanje zlouporabe droga.

Europski tjedan testiranja (European testing week)
22., 23. i 24.11.2022. u Nastavnom zavodu za javno zdravstvo SDŽ, povodom Europskog tjedna testiranja na HIV održano je savjetovanje i testiranje na HIV i sifilis brzim testovima.
Javnozdravstvena i stručna zajednica Europe, putem brojnih stručnih smjernica i preporuka (ECDC, WHO), inicijativa kao što je Europski tjedan testiranja i projekata Europske komisije, stvara mogućnosti da se provode aktivnosti stvaranja veće svijesti o važnosti testiranja, prepoznavanja važnost integriranih usluga i načina informiranja ciljane populacije o važnosti prevencije, testiranja i liječenja HIV-a, virusnih hepatitisa i SPI, kao i tuberkuloze, i pored značajnih ograničenja u raspoloživim alatima za testiranje izvan specijaliziranih laboratorija. Nedostatak informacija / svijesti o ovim inicijativama može pridonijeti stigmatizaciji i osobe pod rizikom udaljiti od odluke i potrebe za testiranjem, a aktivniji napor da se integriranim pristupima zaštite spolnog zdravlja pomogne onima kojima je potrebno, posebno ključnim populacijama u Europi, presudan je korak ka kontrolirati ovih infekcija kao izazova javnog zdravlja.
Europski tjedan testiranja okuplja mrežu nevladinih organizacija / OCD-a, zdravstvenih ustanova, vladinih organizacija i drugih dionika da pojačaju odgovor na HIV, virusne hepatitise i SPI te sudjeluju u integriranom testiranju i drugim povezanim aktivnostima.

Tretman i nadzor nad ovisnostima – Služba za mentalno zdravlje Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije
Izvanbolničko liječenje i nadzor konzumenata i ovisnika o psihoaktivnim tvarima odvija se pri Službi za mentalno zdravlje. Rad primarno obuhvaća dijagnostiku, liječenje i psihosocijalni tretman opijatskih ovisnika upućenih samoinicijativno ili od strane obitelji, liječnika PZZ, drugih specijalističkih struka, ODO, suda,terapijskih zajednica te penalnog sustava, a u okviru tercijarne prevencije.
Potom zbrinjavanje konzumenata i eksperimentatora drugih ilegalnih psihoaktivnih tvari ambulantnim putem, te drugih rizičnih ponašanja, a u sklopu sekundarne prevencije.
Nadalje dijagnostika i tretman drugih mentalnih poremećaja savjetodavno, psihoterapijski, farmakoterapijski.
Pristup može biti individualni, u paru ili obiteljski.
Indicirana prevencija – „harm reduction“ programi – liječenje i nadzor konzumenata i ovisnika o psihoaktivnim tvarima u ambulantnom tretmanu što uključuje:
Prvi pregled – anamneza, status
Ispunjavanje Pompidou obrasca tj. prikupljanje podataka za registar ovisnika

interpretacija screening urin testova na PAT
dijagnosticiranje psihijatrijskih poremećaja, komorbiditeta
određivanje psihofarmakoterapije
određivanje supstitucijske terapije
timske konzultacije u određivanju terapije te epidemiološkog statusa pacijenta
konzultacije sa PZZ te drugim stručnjacima raznih profila u svrhu interdisciplinarnog i multidisciplinarnog pristupa ovisnicima
Kontrolni pregledi
interpretacija screening urin testova na PAT
interpretacija screening testova ua hepatitis/HIV
kontrola farmakoterapije
provođenje redukcije i održavanja supstitucijskom terapijom
obrada, priprema u upućivanje na bolničko liječenje kao i liječenje u terapijsku zajednicu
timske konzultacije u određivanju terapije te epidemiološkog statusa pacijenta
primjena individualne psihoterapije
Izvanbolničko liječenje drugih mentalnih poremećaja vrši se u skladu i prema pravilima psihijatrijske struke.
Suradnja sa poliklinički – konzilijarnom službom, liječnicima obiteljske medicine, školske medicine, javnog zdravstva, te drugim stručnjacima koji rade na problemima ovisnosti s sociomedicinskog aspekta
Suradnja s civilnim sektorom društva – udrugama koje se bave problemima ovisnosti i resocijalizacijom ovisnika
Suradnja sa terapijskim zajednicama prema partnerskom ugovoru o suradnji Nastanog zavoda za javno zdravstvo i terapijskim zajednicama
Suradnja sa penalnim sustavom – tretman zatvorenika
Izdavanje liječničkih potvrda i drugih službenih dokumenata za potrebe državnih institucija
Telefonsko savjetovanje korisnika, članova obitelji kao i anonimnih osoba: kratko savjetovanje o problematici, pružanje podrške i davanje smjernica za daljnje djelovanje, pružanje informacija o mogućnostima i aktivnostima Službe i zajednice, ovisno o potražnji
Savjetodavni rad te suportivno- psihoterapijski rad s partnerima i članovima obitelji pacijenata
Različite vrste edukativnih sadržaja iz područja mentalnog zdravlja i ovisnosti za širu populaciju i suradnike
Praćenje pobola od mentalnih poremećaja, bolesti ovisnosti na razini Splitsko-dalmatinske županije uključujući praćenje trendova, stručnu interpretaciju i ocjenu zdravstvenog stanja
Formiranje županijskog registra liječenih zbog zlouporabe droge, sudjelovanje u prikupljanju podataka za registre oboljelih od hepatitisa B, hepatitisa C i HIV-a
Istraživanje epidemiološkog statusa populacije ovisnika registriranih u Službi, te slijedom toga poduzimanje mjera i aktivnosti:
Informiranje pacijenta o bolesti, upućivanje na dodatnu laboratorijsku obradu, biopsiju jetre / Fibroscan u suradnji sa infektolozima i gastroenerolozima, suradnja kod provođenja terapije i kontrolnih pregleda
Potraga za kontaktima, te informiranje i savjetovanje partnera i članova obitelji oboljelih
Cijepljenje protiv hepatitisa B, te informiranje i savjetovanje o indikacijama za druga cjepiva (cijepljenje protiv gripe...)
Prevencija AIDS-a i hepatitisa B i C: upoznavanje ovisnika sa značajkama i putovima širenja AIDS-a i hepatitisa B i C, opasnosti uporabe zajedničke igle, šprice i pribora i druge mjere prema Nacionalnom programu zdravstvene zaštite od AIDS-a za Republiku Hrvatsku

Dokumentacija koja opisuje rad sa ovisnicima je:
•Protokol
•osobno dnevno izvješće prema HZZO djelatnika Službe
•osobno mjesečno izvješće prema indikatorima (Plava knjiga) djelatnika Službe

U Službi se zaprimaju i dokumenti različitih državnih institucija (sud, općinsko državno odvjetništvo, centar za socijalnu skrb, uprava za zatvorski sustav), županijske uprave i lokalne samouprave. Ti se dokumenti protokoliraju u centralnom protokolu te se sukladno postavljenim zahtjevima provode odgovarajući postupci.

Djelatnici Službe koriste sve mogućnosti pružanja usluga na daljinu (telefon, Skype, e-mail , posebne aplikacije itd), a pogotovo u slučaju izvanrednog načina rada kao što je to u tijeku epidemije zarazne bolesti (Covid-19).
-Covid 19: epidemiološka obrada oboljelih pacijenata Službe i kontakata, upućivanje na testiranje (PCR i BAT) kod sumnje na infekciju i prije hospitalizacije, savjetovanje i obrada kod pojave u kolektivu (terapijske zajednice…)

Osnovni podaci o ovisnicima u programu liječenja-Pompidoue grupa
Osnovni podaci o ovisnicima u programu liječenja-Pompidoue grupa je obrazac koji se ispunjava prilikom prvog dolaska ovisnika u tekućoj godini, kao korisnika usluga izvanbolničkog liječenja ovisnosti. Tako prikupljeni podatci čine Registar ovisnosti SDŽ te dio Registra ovisnika RH. Na temelju upisanih Pompidou obrazaca rade se brojne analize, prate trendovi, na temelju tih analiza pišu se izvješća -Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ured za zdravstvo, socijalnu skrb I demografiju SDŽ, kao i za izvješća unutar NZJZa. Od travnja 2018. godine podatci o broju liječenih ovisnika i Registar ovisnika dio je Apis platforme i Sustava NAJS.

„Praćenje i analiza doza supstitucijske terapije“
U Službi za mentalno zdravlje djelatnici svakodnevno ispunjavaju dnevno izvješće sa svim podatcima korisnika i ovisnika koji su relevantni da bi se na temelju analize podataka dobile informacije o prosječnoj propisanoj mjesečnoj dozi terapije, o distribuciji korisnika i ovisnika prema glavnoj dijagnozi, o broju dolazaka i broju korisnika i ovisnika.

Supervizija
23.9.2022. obavljena supervizija u Službi za mentalno zdravlje NZJZ SDŽ (prof. Zoričić).

Program smanjenja štete
Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga SDŽ aktivno podupire djelovanje udruge Help (u 2022. održano više sastanaka i koordinacija) u programima prevencije zlouporabe droga i smanjenja štete: osnovna usluga je besplatna zamjena upotrijebljenog pribora za intravensko uzimanje droga (igle, šprice, kiselina, destilirana voda) za sterilni, kao i distribucija kondoma u drop in-u u Splitu i kroz pokretni „NX“ u na području Splitsko-dalmatinske županije ((Makarska, Trogir, Brač, Šolta, Hvar, Sinj, Omiš, Brela itd.), kao i
-savjetovanje i testiranje HIV i hepatitis
-upućivanje korisnika na liječenje (supstitucijsku terapiju ili u terapijske zajednice za liječenje ovisnosti)
-informiranje, upućivanje i pomaganje korisnicima pri korištenju usluga u zajednici (socijalnih, zdravstvenih i drugih) - informiranje i savjetovanje o spolno i krvlju prenosivim bolestima s naglaskom na HIV i hepatitis -informiranje i savjetovanje korisnika kako se zaštititi od opasnosti predoziranja
-skrb o HIV+ osobama - poticanje na uzimanje terapije, odgovorno ponašanje, praćenje i prijevoz u ustanove za liječenje, te pomoć u svladavanju svakodnevnih životnih poteškoća
-rad s prodavateljicama seksualnih usluga (organiziranje ginekoloških pregleda, testirane/retestiranje na HIV i hepatitis, distribucija prezervativa idr.)
-rad s pripadnicima LGBT zajednice (informiranje i savjetovanje o spolno i krvlju prenosivim bolestima s naglaskom na HIV i hepatitis, testiranje na HIV i hepatitis)
-rad s mladima (edukacije, informiranje, savjetovanje, iz područja reproduktivnog zdravlja)
U 2022. g. djelovanjem udruge Help na području Splitsko-dalmatinske županije podijeljen je sterilni pribor: 55670 kom šprica i 255000 kom igala, a vraćeno je 55670 kom upotrijebljenih šprica i 76722 kom upotrijebljenih igala na 36 lokacije. Zabilježeno je 1200 posjeta korisnika iv. konzumenata psihoaktivnih sredstava, od kojih 21 novih. Obavljeno je 1688 savjetovanja u vezi hepatitisa i HIV-a, te 1149 testiranja na HIV, HCV I sifilis. Provedene su vršnjačke edukacije sa 185 sudionika, te podijeljeni promotivni materijali: brošure, plakati…(4550).

Projekt „ ŠKOLA NEPUŠENJA“
Održane su četiri grupe Škole nepušenja - 12., 13., 14., i 15. grupa polaznika). Petodnevni program odvikavanja od pušenja ukupno je završilo 26 polaznika. Tijekom petodnevnog programa odvikavanja od pušenja u obje grupe ukupno je prestalo pušiti 15 polaznika.
Program je trajao pet dana, ukupno deset sati (motivacija za promjene ponašanja, priprema za prestanak pušenja,

zdravstveni aspekti pušenja, psihološki aspekti pušenja, upravljanje neugodnim emocionalnim stanjima pri odvikavanju od pušenja, svi aspekti ovisnosti o nikotinu, tehnike relaksacije, vježbe za rad kod kuće, vježbe za grupni rad, literatura za čitanje kod kuće…).
Tri grupe pomoći i podrške trajale su tijekom tri tjedna (jedan susret tjedno) u ukupnom trajanju od šest sati (informiranje, savjetovanje, podrška grupe i voditelja). Održano je više telefonskih savjetovanja za obje grupe.Sve aktivnosti koje se provode u okviru projekata Škole nepušenja imaju veliki značaj u procesu pripreme polaznika za prestanak pušenja, prestanak pušenja, održavanje nepušenja – stvaranja novog, nepušačkog stila života.Program škole je edukativno - informativan i terapijski pristup u rješavanju problema ovisnosti o nikotinu.
Svi polaznici dobivaju znanja neophodna u procesu odvikavanja od pušenja. Polaznici stječu i vještine suočavanja sa stresom i simptomima suzdržavanja ali i nizu drugih obrazaca ponašanja koji su bitni u odvikavanju od ovisnosti. Razvojem grupne dinamike kroz povratne informacije od drugih polaznika i njihova osobna iskustva polaznici mogu graditi nova, drugačija i bolja uvjerenja kako o pušenju cigareta ali i nekim drugim oblicima ponašanja. Kroz sustav vježbi polaznici dobivaju mogućnost jačanje svijesti o sebi bez čega je teško napraviti kvalitetne promjene ponašanja. Ovo sve bi trebalo rezultirati ne samo prestankom pušenja već stvaranjem novog stila života kao najboljoj zaštiti u održavanju nepušenja.

Projekt „Plakati za dušu“
83 otisnuta plakata ishod je bogatog opusa različitih projektnih sadržaja nastalih u suradnji s partnerima i suradnicima iz odgojno-obrazovnih, socijalnih ili javnih ustanova u vremenskom periodu od 2007. do 2022. U 2022. godini 8 novih plakata skrenulo je pozornost na zaštitu i unaprjeđenje mentalnog zdravlja. Zdravstvene teme koje skreću pozornost na zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja djece i mladih te senzibiliziraju širu i stručnu javnost prenesene su neverbalnom komunikacijom. Univerzalni jezik vizualne komunikacije posjeduje etičku, estetsku ali i edukativnu dimenziju. Plakati prenose poruke: emocionalnih stanja i stavova koji utječu na reguliranje neprimjerenih ponašanja te potiču zdrave oblike ponašanja, što je u skladu s polazištima i postignućima samog projektnog cilja. Sveobuhvatnost djelovanja te dostupnost projektnih i procesnih aktivnosti u projektu „putujuće izložbe“ omogućene su i ostvarene ponajprije tijekom provedbe projekta u 47 odgojno-obrazovne ustanove od početka porojekta na području SDŽ a u ovoj kalendarskoj godini u 3 ustanove.
Ostvaren je specifični cilj tijekom provedbe projetnoh aktivnosti kada krajnji izvršitelji i korisnici gledaju interaktivni sadržaj/izložbu, koju predstavljaju zadužene osobe u školskom okruženju te učenici interpretiraju viđeno. Činjenica da projekt traje i dalje u 2022/23. g. u osnovnim i srednjim školama na području županije, u virtualnoj formi koju su donjele nove okolnosti izazvanih COVIDOM-19. te su zdaržane i dalje zbog jednostavnijih praktičnih i organizacijskih procedura te provedbe samih projektnih aktivnosti.
Provedena je senzibilizacija zajednice koja je uvijek vezana za prihvaćanje određenih poteškoća i/ili poremećaja mentalnog zdravlja. Među korisnicima tijekom provedbe izložbe, ostvareni su novi komunikacijski kanali s djecom i mladima, što je vidljivo iz ishoda i vrednovanja. Novi kanali komunikacije ostvareni su i s djelatnicima škole te roditeljima učenika putem slika i poruka vezanih za osjećajne ili ponašajne poteškoće kad je u pitanju mentalno zdravlje. Osnovne poruke su prepoznate.

Projekt „Pretežno vedro“
Opći cilj projekta je ostvaren kroz uključivanje, povezivanje i u konačnici stvaranje suradničke mreže u promicanju mentalnog zdravlja i zdravih životnih navika, uključujući ovisnička, nasilna ili i druga neprimjerena ponašanja među najugroženijom populacijom, a to su djeca i mladi.
Specifični cilj projekta je ostvaren kroz poticanje emocionalnog razvoja emocionalnim opismenjavanjem djece i mladih (prepoznavanje i iskazivanje emocija na socijalno prihvatljiv način bez nasilnih ili drugih rizičnih ponašanja, agitiranjem.)
Partneri ili suradnici u projektu su i nadalje AZOO-podružnica Split, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo zdravstva RH, Klinički bolnički centar Split, Klinika za pedijatriju i Klinika za psihijatriju, udruge i društva koje brinu o zdravlju djece i mladih od najranije dobi. Aktivnosti se mijenjaju i prilagođavaju ljudskim resursima pojedine ustanove te interesima djece i mladih koji sudjeluju u neposrednoj realizaciji. Također, mladi aktivno sudjeluju u osmišljavanju i vrednovanju ishodnih materijala i u novonastaloj situaciji. Prednost ovog projekta je zastupljenost multimedijalnosti i

naglasak na kreativnosti, što ga čini zanimljivim samim korisnicima, ali i izvršiteljima, uključujući i djelatnike navedenih institucija.
Projekt zbog svojih različitih aktivnosti koje uključuju i podprojekt „Zidovi nisu prepreke“ daje mogućnost uključivanja i učenika s teškoćama, ali i darovitih učenika koji se susreću u školskom okruženju na zajedničkim aktivnostima, koje imaju za cilj uređenje školskog okruženja, a time i smanjenje vršnjačkog nasilja i drugih neprihvatljivih oblika ponašanja. Općenito, fleksibilnost i kreativnost ovog projekata omogućava sudionicima da se prilagode ljudskim resursima pojedine ustanove, a suradnja s drugim dionicima olakšava provedbu u praktičnom i financijskom smislu. Ishodi projektnih aktivnosti zasigurno ne bi bili isti bez kontinuirane suradnje što u konačnici osigurava održivost i samoodrživost projekta od prvotne ideje koja je osmišljena 2010., a vezana je temeljno za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja djece i mladih.
U 2022. godini u projektnim aktivnostima na daljinu sudjelovalo je oko 1290 djece i mladih te oko 70 stručnih suradnika i nastavnika osnovnih i srednjih škola tijekom razredne, predmetne ili stručne nastave te terenske nastave, uključujući i ravnatelje.
Pružena je informativna, edukativna i javnozdravstvena podrška tijekom realizacije projektnih aktivnosti i sadržaja u 2022. g. u kontinuitetu i na daljinu zbog specifičnih epidemioloških mjera i uvjeta, kao i evidentiranje događanja i ishodnih i promotivnih materijala za djecu i mlade izvještajima, video uradcima te dostupnost i sveobuhvatnost ponude alatima na daljinu za emocionalno opismenjavanje.
Projektne aktivnosti dio su školskog kurikuluma od početne implementacije te se provode kontinuirano i tijekom rada na daljinu. Dostupnost alata na hrvatskom i engleskom jeziku na web portalu http://www.nzjz-split.hr/PreteznoVedro/O%20igri.html, za učenike predmetne nastave. Dostupnost Memoryja Pretežno vedro za učenike razredne nastave u e-izdanju http://gogss.hr/memory/. Učenici mogu Memoryju i društvenoj igri pristupiti i putem mobilne aplikacije za pametne telefone (androide) pod nazivom „Aplikacija za mentalno zdravlje“.
Također i uređenje školskih okruženja koje umanjuje vršnjačko nasilje i druga rizična ponašanja učenika pod nazivom Zidovi nisu prepreke u u Školi za dizajn, grafiku i održivu gradnju Split, OŠ Stobreč, Školi likovnih umjetnosti Split i Zdravstvenoj školi Split.
Emocionalni razvoj djece i mladih ključan je za uspješnu integraciju i razvijanje međusobnih odnosa u obiteljskim, institucionalnim, ali i socijalnim uvjetima što je provedbom projekta omogućeno u radu na daljinu. Usvojene emocionalne kompetencije imaju utjecaj na školski uspjeh te se smanjuje učestalost pojavljivanja ovisničkih i drugih rizičnih ponašanja što su mjerljive i vidljive promjene u realiziranim projektnim aktivnostima.

Projekt „SAVJETOVALIŠTE ZA DJECU I MLADE“
Savjetovalište za djecu i mlade ima za cilj rano prepoznavanje mogućih mentalnih poremećaja kod djece i mladih te u skladu s tim senzibiliziranje, informiranje i educiranje o mentalnom zdravlju kao preduvjetu za zdravi razvoj pojedinca i njegove obitelji. Savjetovanje doprinosi smanjivanju broja polikliničkih i kliničkih intervencija, radi se na poboljšanju obiteljske funkcionalnosti, razvijanju samokontrole, socijalnih i komunikacijskih vještina, olakšavanju poteškoća prilagodbe, što su samo su neki od specifičnih ciljeva savjetodavnog rada u Savjetovalištu.
Problematika koju obuhvaća rad u Savjetovalištu je iz područja mentalnog zdravlja: poremećaji ponašanja i osjećaja karakterističnih za djetinjstvo i adolescenciju, problemi u socijalnom funkcioniranju, poteškoće učenja, smetnje pažnje i koncentracije, te eksperimentiranje sa psihoaktivnim tvarima, kockanjem/klađenjem i ovisnost o modernim tehnologijama.
Ciljevi su ostvareni svakodnevni radom s korisnicima Savjetovališta (djecom, mladima, roditeljima) kroz individualno i obiteljsko savjetovanje, psihološku i psihijatrijsku dijagnostiku i testiranje urina na psihoaktivne tvari. Savjetovanje se provodi ovisno po potrebi korisnika i procjeni stručnjaka jednokratno, kroz nekoliko konzultacija ili kontinuirano u određenom vremenskom periodu potrebnom za učinkovitost savjetodavnog rada.
U radu Savjetovališta sudjeluje 5 stručnih suradnika (3 psihologa, 1 defektolog, 1 socijalni radnik), spec. psihijatar, te 1 medicinska sestra/tehničar.
Usluge su: individualno savjetovanje, obiteljsko savjetovanje, psihosocijalni tretman, psihologijska dijagnostika, psihijatrijska dijagnostika i tretman, testiranje urina na psihoaktivne tvari. Korisnici imaju mogućnost dolaska na jednokratno savjetovanje ili se po potrebi uključuju u program/tretman.
Trajanje tretmana je od 3 do 6 mjeseci, a prema potrebi može trajati kraće ili duže.

Osobiti naglasak se stavlja na smanjivanje simptomatologije koja je bila razlog dolaska, razvijanje samokontrole, socijalnih vještina, poboljšanje obiteljske komunikacije i funkcionalnosti, te uspostavljanje apstinencije.
Kada su institucije u pitanju najviše kontakata je ostvareno sa odgojno-obrazovnim i zdravstvenim ustanovama.

E-SAVJETOVALIŠTE “Pitaj! Ne skitaj!”
Služba za mentalno zdravlje NZJZ SDŽ u okviru postojećeg institucionalnog savjetovališta za mlade razvila je uslugu e-savjetovališta „Pitaj? Ne skitaj!“, kao alat on-line intervencije i prevencije poteškoća mentalnog zdravlja djece i mladih.
Tako je ostvaren cilj dostupnosti savjetovanja djece i mladih na njima primjeren i dostupan način, a e-savjetovalište postalo dio svakodnevne ponude korisnicima.
E-savjetovalište je započelo svoje aktivnosti pilot projektom vršnjačke pomoći u 2016. godini i djeluje do danas na web adresi: http://www.esavjetovaliste.com. Web stranica dostupna je i nadalje na hrvatskom i engleskom jeziku te joj se može pristupiti i mobilnim uređajem, a i putem aplikacije. Sadržajni izričaj stranice je prilagođen mladima, dizajn su osmislili učenici/ice srednjih škola koji su sudjelovali u pilot projektu. Na stranici se koristi neformalni jezik koji mladi svakodnevno upotrebljavaju u svojoj komunikaciji kako bi se korisnicima/icama proces iznošenja emocionalnog problema olakšao i učinio što manje neugodnim i pristupačnijim. E-savjetovalište kao takvo čini moderan i mladima blizak kanal pristupa uslugama Službe za mentalno zdravlje te promiče zdravlje u zajednici. Putem e-savjetovališta mogu u bilo koje vrijeme anonimno zatražiti pomoć što umanjuje stigmatizaciju savjetodavnog rada i predrasude vezane za emocionalne probleme i mentalno zdravlje općenito koje često sprječavaju mlade da zatraže pomoć. E-savjetovalište moderan i mladima blizak kanal pristupa uslugama Službe te ujedno i promiče zdravlje u zajednici Putem e-savjetovališta mogu u bilo koje vrijeme anonimno zatražiti pomoć što umanjuje stigmatizaciju savjetodavnog rada i predrasude vezane za emocionalne probleme i mentalno zdravlje općenito koje često sprječavaju mlade da zatraže pomoć. E-savjetovalište moderan i mladima blizak kanal pristupa uslugama Službe te ujedno i promiče zdravlje u zajednici. Pomoću e-savjetovalištu mladi mogu u bilo koje vrijeme anonimno zatražiti pomoć pet dostupnih savjetodavaca. U 2019. podignuta Aplikacija za mentalno zdravlje pod nazivom Pretežno vedro. Aplikacija pod imenom „Pretežno vedro“ ishod je javno zdravstvenih projekata koji imaju za cilj zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja djece i mladih. Aplikacija se sastoji od četiri komponente pod nazivom: Kako si danas?; Ah! Ti osjećaji!; Pretežno vedro (igra); Pitaj? Ne skitaj! (E- savjetovalište).

RAD NA DALJINU
Rad na daljinu obuhvaća usluge koje se mogu dobiti pri Savjetovalištu, a odnose se na dio rada koji se ne odvija u živo u prostorijama Savjetovališta već telefonskim kontaktima, on line uslugama (Meet, Zoom, Teams i sl.), porukama i mailovima.
Telefonsko savjetovanje predstavlja dio ponude rada Savjetovališta, gdje je omogućen kkorisnicima Savjetovališta, zainteresiranom građanstvu općenito te stručnim suradnicima različitih institucija i udruga telefonski kontakt sa stručnim suradnicima Savjetovališta u svrhu informiranja, savjetovanja i suradnje. Kontakt telefoni su 021 599 696 ; 021 566 215.
Također svaki djelatnik ima i službeni mail na koji može biti kontaktiran.

APLIKACIJA ZA MENTALNO ZDRAVLJE
Aplikacija za mentalno zdravlje „Pretežno vedro“ ishod je javnozdravstvenih projekata koji imaju za cilj zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja djece i mladih. Izrada i implementacija aplikacije se realizirala u suradnji s dionicima, partnerima i suradnicima iz odgojno-obrazovnog i zdravstvenog sustava uz potporu, Ministarstva zdravstva RH, Splitsko- Dalmatinske županije i odobrenje Ministarstva znanosti i obrazovanja RH. Aplikacija je ujedno i digitalni alat za emocionalno opismenjavanje koji sadrži četiri funkcionalne komponente nastale u projektnim sadržajima koje su osmislili i izvršili krajnji korisnici djeca i mladi uz pomoć mentora. Sastoji se od četiri komponente: „Kako si danas?“, „Ah! Ti osjećaji!“, „Pretežno vedro“ (igra) te „Pitaj? Ne skitaj!“ (e-savjetovalište). Nakon što korisnik odredi svoje trenutno raspoloženje bilježeći ugodne i neugodne osjećaje, može se dodatno informirati koristeći vizualne, edukativne i/ili zabavne sadržaje koji su vezani uz emocionalnu pismenost. Osim toga, može zatražiti i savjet stručne osobe ako je to potrebno, kako bi bolje razumio sebe i svijet oko sebe.

U 2022. g. obuhvaćeno je:
SAVJETOVALIŠTE ZA DJECU I MLADE: 248 djece i mladih
E-SAVJETOVALIŠTE “Pitaj! Ne skitaj!”: 116 on line upita
RAD NA DALJINU: 3664 poziva
APLIKACIJA MENTALNOG ZDRAVLJA: 347 novih korisnika
Savjetovalište pruža mogućnost jednostavnog načina traženja pomoći za roditelje i djecu, te konzultacije sa školama, CZSS, Prekršajnim i Općinskim sudom, različitim udrugama. Provedba psihosocijalnog tretmana za djecu i mlade za područje čitave županije, omogućava svima koji imaju potrebu za psihološkom pomoći da na brz i jednostavan način dobiju uslugu koja im može pomoći u svakodnevnom osobnom i obiteljskom funkcioniranju.
Nakon dugogodišnjeg rada Savjetovalište je prepoznato kao mjesto gdje se može dobiti stručna pomoć na adekvatan i pravovremen način što se može uočiti u neposrednom radu s korisnicima gdje dolaze na preporuku institucija s kojima je ostvarena kvalitetna suradnja kao i na preporuku prijatelja, rodbine ili poznanika koji su nekada bili i sami korisnici Savjetovališta.

Projekt “Čudna ili čudesna”
Ciljevi ovog projekta čija ideja je nastala u vrijeme pandemije i složenih prilika u kojoj su se našli mladi je rad na osvještavanju i prepoznavanju emocija, misli i ponašanja te emocionalno opismenjavanje i učenju nošenja sa stresom u svakodnevnom životu. Rad se odvijo sa učenicama 2. razreda srednje škole koje su korisnice Ženskog đačkog doma Split. U periodu od siječnja do lipnja održavale su se radionice mindfulnessa sa učenicama, čime je završen projekt za ovu školsku godinu. Obuhvaćeno je 35 učenica 2 razreda srednje škole koje su sudjelovale na iskustvenim radionicama. Učenice drugih razreda koje su sudjelovale u radionicama bile su aktivni sudionici iskustvenih radionica koje su se održavale prema dogovoru svaka 2 do 3 tjedna. Radionice su odrađivane u dvije smjene zbog smjenske nastave u školama, da bi mogle biti sve učenice obuhvaćene. Svaka radionica je trajala od 45-60 minuta uz pridržavanje svih epidemioloških mjera (nošenje maski, prozračivanje prostorije, fizička distanca te mjerenje temperature na ulazu u Dom).
Učenice su radeći vježbe učile o osjećajima, mislima, tehnikama disanja i prepoznavanju onoga što izaziva stres.

Projekt “Tu” i “Tamo”
Projekt „'TU' i 'TAMO'“ je nastao u okviru rada na daljinu Službe za mentalno zdravlje NZJZ SDŽ, kroz vođenje društvenih mreža: Facebook stranice „NE ovisni ĐIR“ i Instagram profila „zdrave_ideje“. Ideja je da osim kroz rad Savjetovališta i preventivne aktivnosti uživo, odnosno „tu“, Služba bude prisutna i „tamo“ u virtualnom svijetu: kroz informiranje te destigmatiziranje vezano uz tematiku mentalnog zdravlja. Ujedno je to i predstavljanje rada Službe za mentalno zdravlje NZJZ SDŽ široj i stručnoj javnosti.
Opći cilj projekta, promicanje mentalnog zdravlja i rada Službe za mentalno zdravlje NZJZ- SDŽ na društvenim mrežama, ostvaren je kroz objavljivanje sadržaja vezanih uz mentalno zdravlje te predstavljanje aktivnosti u kojima je Služba nositelj ili partner.
Specifični ciljevi projekta ostvareni su kroz redovito objavljivanje sadržaja na tjednoj bazi, povećanje vlastitog angažmana prema drugim sličnim stranicama i profilima, razdvajanje sadržaja za Facebook stranicu i Instagram profil te uspostavljanje suradnje s odgojno-obrazovnom ustanovom i vanjskom suradnicom.
Facebook stranicu „NE ovisni ĐIR“ prati 1526 pratitelja, 26 više u odnosu na prošlu godinu. Najveći postignuti doseg korisnika pojedinačnom objavom je 7989, a uključuje sve korisnike koji su vidjeli objavu. Instagram stranica ima 729 pratitelja, 138 pratitelja više u odnosu na prošlu godinu.
U provedbi projekta aktivno sudjeluju djelatnici Službe za mentalno zdravlje NZJZ SDŽ kroz generiranje sadržaja koji se objavljuju. Posrednim putem, u provedbi sudjeluju djeca i mladi koji su sudionici različitih projektnih aktivnosti Službe i čiji su radovi u određenom obliku, najčešće vizualnom (fotografija), sadržaj samih objava.

Projekt „ Oko stola“
Javnozdravstveni projekt Oko stola nastao je kao odgovor na rezultate istraživanja provedenog u 2019. godini na uzorku od 915 učenika splitskih srednjih škola, a koji su pokazali da su adolescenti nedovoljno osviješteni povezanosti

emocionalnih stanja i prehrambenih navika. Iz tog je razloga osmišljen alat – društvena igra Na perun kako bi se omogućila provedba javnozdravstvenog projekta na području Splitsko-dalmatinske županije.
S obzirom na rezultate provedenog istraživanja nedovoljne osviještenosti povezanosti emocionalnih stanja s prehrambenim navikama kod srednjoškolaca na području Splitsko-dalmatinske županije, u 2020. osmišljena je pripremna faza provedbe javnozdravstvenog projekta „Oko stola“ kao preventivna mjera s ciljem zaštite i unapređenja mentalnog zdravlja djece i mladih.
U prethodnom su razdoblju definirane sastavnice alata (društvena igra „Na perun“ i kuharica za mlade „U mom pjatu“), a alat je izrađen, vrednovan i predstavljen široj i stručnoj javnosti.
U izvještajnom su razdoblju prvi put implementirane projektne aktivnosti u školske kurikule. Školski turniri su provedeni u veljači 2022., u sedam srednjih škola s područja Splitsko-dalmatinske županije: Zdravstvena škola Split, Turističko-ugostiteljska škola Split, Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju – Split, Škola likovnih umjetnosti Split, IV. gimnazija Marko Marulić, Građevinsko-geodetska tehnička škola Split te Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Makarska. Sudjelovalo je više od 300 učenika drugih razreda. Međuškolski turnir održan je 29. travnja 2022., u Zdravstvenoj školi, u sklopu Dana preventive. Na međuškolskom turniru sudjelovali su predstavnici škola, pobjednici u razrednim odjeljenjima, njih ukupno 32. S obzirom na pozitivne povratne informacije uključenih, planira se provedba 2. međuškolskog turnira „Oko stola“ u sljedećoj školskoj godini, u Srednjoj školi fra Andrije Kačića Miošića iz Makarska, čiji su učenici ovogodišnji pobjednici turnira.
Osim toga, u ovom su izvještajnom razdoblju planirane specifičnosti održavanja školskih turnira te organizacija međuškolskog turnira koji će se održati 28. travnja 2023. Održavane su radionice sa srednjoškolcima s ciljem pronalaska optimalnog rješenja za digitalnu verziju igre Na perun.
Važnost projekta je senzibilizacija i osvještavanje nespecifičnih poremećaja prehrane, prevencija ponašajnih ovisnosti te poticanje zdravog stila življenja mladih.

Projekt “STATUS ONLINE”
Cilj projektnih aktivnosti je senzibilizacija, informiranje te edukacija djece i mladih, roditelja, stručnog nastavnog osoblja i šire javnosti o prednostima i nedostatcima korištenja interneta. Ovom izvještajnom razdoblju prethodilo je kvalitativno i kvantitativno prikupljanje podataka i njihova analiza. Na temelju podataka, u izvještajnm razdoblju su kreirane radionice za srednjoškolce, koje su se pilotirale u jednoj srednjoj školi među učenicima prvog razreda. Tema prve radionice je bila prednosti i nedostatci korištenja interneta i modernih tehnologija, sa posebnim kritičkim osvrtom na sadržaj i njegov izvor, kao i koliko dugo, kada i kako koristimo moderne tehnologije. Kroz prvu radionicu učenici su dodatno promišljali o izazovima poput osviještavanja vremena korištenja, korištenje u prometu, korištenje prije spavanja, korištenje u društvu i korištenje istovremeno sa nekom drugom aktivnosti (npr. Učenje). Tema druge radionice je bilo korištenje društvenih mreža, sa posebnim naglaskom na predstavljanje sebe i doživljavanje drugih, izloženost većem broju utjecaja – ali istovremenom izloženost manjem broju različitih stavova, što potiče nasilje, manjak tolerancije i govor mržnje na internetu te nadalje bilo je riječi o interakciji sa drugim korisnicima, komunikaciji, sigurnost i privatnosti. Treća radionica je posvećena odgovornom korištenju sadržaja na internetu kako bi se osigurala sigurnost i privatnost djece i mladih, kroz osvještavanje često primjećenih ponašanja poput objavljivanja i dijeljenja vlastitih i tuđih fotografija, sexting, sextortione i grooming. Primijenjen je interaktivni sadržaj kroz fotografije, primjere i video uratke. Na temelju evaluacija, radionice će se dorađivati i ubuduće pilotirati s ciljem šire implementacije.
Nadalje, u izvještajnom razdoblju provodile su se radionice za učenike nižih razreda osnovne škole. Kroz radionice djeca su uz pomoć učiteljica osvještavali ulogu interneta u životu djece, neverbalno i kreativno likovno izražavanje o svijetu interneta, učili su razlikovati stvarni i virtualni svijet komunikacije, s naglaskom na različito poimanju istih riječi, potom definirali su pravila komunikacije u virtualnom svijetu te uočavali razlike između prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja u virtualnom svijetu.
U svrhu senzibilizacije šire javnosti obilježeni su Dan sIgurnijeg interneta i Europski javvnozdravstveni tjedan kroz javnozdravstvenu promociju koja je bila medijski popraćena kroz TV reportažu, gostovanje u radio emisiji i članku na web portalu. Povodom Dana sigurnije interneta, u suradnji s Centrom za sigurniji internet i Fice Hrvatska, učenici osnovne škole kneza Trpimira iz Kaštel Gomilice sudjelovali su u nacionalnom obilježavanju dana. Tom prilikom su osmislili i izveli pjesmicu o korištenju interneta, koja je objavljena na društvenim mrežama. Povodom europskog javnozdravstvenog tjedna, Nastavni zavod za javno zdravstvo uključio se u obilježavanje tjedna na europskoj razini te

su aktivnosti bile dio europskog rasporeda. Tom prilikom, u okviru dana posvećenog mentalnom zdravlju predstavljen je petogodišnji projekt “Status: Online” a uoči održana je manifestacija u školskom dvorištu i doniranje poligona školi koja već pet godina sudjeluje u projektim aktivnostima. Kroz radionice obuhvaćeno oko 125 djece, kroz manifestaciju obuhvaćeno oko 100 djece, kroz edukaciju i informiranje obuhvaćeno oko 750 stručnjaka, te šira javnost putem društvenih mreža, web portala, TV i radio emisije. Predstavljeni rezultati istraživanja stručnim suradnicima, ravnateljima i nastavnicima omogućuje uvid u navike i ponašanja djece i mladih prilikom korištenja interneta.
Objave za roditelje učenika imaju svrhu upoznavanja roditelja sa svijetom interneta, prednostima, ali i opasnostima i izazovima s kojima se susreću njihova djeca. Na taj način roditelje se senzibilizira za ovu problematiku koja postaje sve aktualnija.
Stručno znanstvenim objavama dajemo svoj doprinos znanstvenoj spoznaji, koja pak omogućava ciljanu i učinkovitu preventivnu intervenciju.
Kroz radionice djeca i mladi se potiču da kritički promišljaju o korištenju interneta. Nadalje, točno su specificirane situacije u kojima bi trebali kontrolirati korištenje interneta, potaknuti su da se u online komunikaciji ponašaju pristojno te su informirani gdje mogu potražiti pomoć ukoliko njima ili nekome koga poznaju treba pomoć bilo oko korištenja interneta, bilo ako su žrtva uznemiravanja, nasilja, vrijeđanja, krađe identiteta i sl.

Ostale aktivnosti i suradnje
Dodatne aktivnosti provedene su u cilju zaštite i unapređenja mentalnog zdravlje djece i mladih širenjem mreže suradnje na županijskoj , regionalnoj i nacionalnoj razini, on-line prevencijom i intervencijom, kao i radom na daljinu zbog specifičnih uvjeta izazvanih COVIDOM-19 tijekom 2022.

Projekt "Ca je covik!?"
Nositelj projekta je osnovna škola Majstora Radovana i učiteljica Jelena Plejić Senjanin kao voditeljica. Dugogodišnji partneri u projektu su Nastavni zavod za javno zdravstvo i Grad Trogir. Povodom Dana planete Zemlje djeca nižih razreda osnovne škole majstora Radovana u Trogiru likovno su opisivala planetu Zemlju. Interni natječaj za najbolji rad stvorio je predložak za torbe i ruksake, koje su sa veseljem nosila, kako djeca tako i suradnici i partneri.
U osnovnoj školi Majstora Radovana već devetu godinu provodi se projekt “Ca je covik?!” gdje djeca kroz brojne aktivnosti njeguju kulturnu baštinu svoga grada i okolice. Do sada su upoznavali grad pokretom, mirisom, okusom, bojom, legendom… a ove godine došla je na red i pjesma. U kalendar su uvršteni samo neki od najpoznatijih stihova Vinka Coce, koji je opjevao Trogir svojim prepoznatljivim tenorom, zbog kojeg je dobio nadimak “Trogirski slavuj”. Uz pregršt predivnih radova bilo je teško izdvojiti samo 14, koji su poslužili za tisak kalendara za narednu godinu.
Kalendari su tiskani uz pomoć Službe za mentalno zdravlje Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko dalmatinske županije, Grada Trogira i Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga SDŽ.

Projekt „Ne znam što ću, ali znam što neću“ Mentalno zdravlje djece i mladih
RH Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Zaklada Hrvatska za djecu i Zajednica Pape Ivana 23
Održane su Tribine za stručnjake: MENTALNO ZDRAVLJE DJECE I MLADIH „Ne znam što ću, ali znam što neću”
Dubrovnik Dvorana pape Ivana Pavla II., 19. travnja. 2022.
Split Nadbiskupijsko sjemenište, 20. travnja. 2022.

Projekt #možešmireći Mentalno zdravlje djece i mladih
Ministarstvo zdravstva, Zajednica Pape Ivana 23
20.06.2022. Tribina za stručnjake u Dvorani Nadbiskupijskog sjemeništa, Split

Medijske i stručno-znanstvene aktivnosti
Tijekom 2022. g. nastavljena je suradnja sa medijima (sudjelovanje u radio i televizijskim emisijama, objave, priopćenja, članci i intervjui u tiskanim medijima, portalima poput HRT4 Županijska panorama, Regionalni dnevnik, TV Jadran, Slobodna Dalmacija, TV Mreža, Radio Dalmacija, Radio Split, RTL…). Kroz godinu, kontinuirano se pripremaju i održavaju predavanja, seminari i radionice sa ciljem informiranja i educiranja stručne i šire javnosti u svrhu preventivnog djelovanja, kao i sudjelovanja na brojnim znanstvenim, stručnim skupovima, predavanjima,

radionicama, okruglim stolovima, webinarima, konferencijama i kongresima (u skladu sa Covid 19 protuepidemijskim mjerama), od kojih su neka:
„Global launch of the Lancet Commission on the value of death: Bringing death back into life“
„Global launch of the Stanford - Lancet Commission on opioid use in North America“ (Lancet)
„ Stručna konferencija s međunarodnim sudjelovanjem „Zajedničkim snagama do bolje prevencije i liječenja virusnih hepatitisa u korisnika droga“ (HZJZ i HUHIV)
„Mental health in times of crisis: What works for promotion, prevention, care and treatment?“ (WHO)
Tečaj 1. kategorije „Izazovi i otpornost epidemiološke struke u vrijeme pandemije COVID-19“ (HLZ, HED)
Simpozij „Jetra i ovisnosti“
Virtual launch: European Drug Report 2022. (EMCDDA)
Stručni skup "Tematska edukacija iz područja suzbijanja zlouporabe droga (Pravosudna akademija RH, HZJZ)
"How wastewater monitoring can boost preparedness for new health threats" (EMCDDA)
Okrugli stol "Koordinacija i provedba politike na području ovisnosti i ponašajnih ovisnosti na razini jed. lokalne i područne (reg.) samouprave" (HZJZ)
Mini simpozij "Kako okončati epidemiju HIV-a u Hrvatskoj" (HLZ; Hrvatsko društvo za infektivne bolesti)
(INTERREG-IPA CBC) "Prikaz besplatnih i open-source kompjuterskih alata" (JZU Institut za javno zdravstvo RS, ZJZ SMŽ, Institut za javno zdravlje Crne Gore)
Stručni skup . "Hrvatska akademija cjelovitog pristupa liječenju ovisnosti" (HLZ, Hrvatsko društvo za ovisnosti)
„Mentalno zdravlje učenika“
Projekt Čudna ili čudesna: Mislim dakle jesam
Javnozdravstveni projekt „Oko stola“
"Poticanje emocionalne pismenosti u okviru javnozdravstvenog projekta 'Pretežno vedro'"
Projekt Čudna ili čudesna: Ja i moji osjećaji
Internet i moderne tehnologije: prednosti, nedostatci, izazovi korištenja
Društvene mreže - interakcija i komunikacija, sigurnost i privatnost
Projekt Čudna ili čudesna: U susret izazovu
Projekt Čudna ili čudesna: Mudra akcija
Sexting, sextortion, grooming…
“Status: online - prevention of risky use of the Internet" Predstavljanje petogodišnjeg javnozdravstvenog preventivnog projekta „Status: Online”
COUNSELING FOR CHILDREN AND ADOLESCENTS DURING 2020-2021
Evaluation of the activities in the public health project 'Mustly sunny' using a social competencies self-assessment questionnaire
Online seksualno uznemiravanje i mentalno zdravlje srednjoškolaca u Hrvatskoj: rezultati istraživanja DeShame1 Hrvatska
Dobrobit djece u digitalnom dobu
"Rizična ponašanja maldih, zaštitna uloga obitelji"
"Imaginacija ili predočavanje"
"Završetak terapije i prevencije povrata simpotoma"
„Što je previše, previše je..." poremećaji hranjenja
Primijenjena metodologija za istraživanje i razvoj
Mentalno zdravlje u pandemiji i nakon nje: Što smo naučili i kamo idemo?
ADOLESCENTI – kako ih razumjeti i postići suradnju
"Mentalno zdravlje djece i adolescenata"
"Terapija prihvaćanja i posvećenosti – ACT u terapijskom radu s djecom i tinejdžerima - edukacija za stručnjake
„Samoozljeđivanje u adolescenciji: prepoznati, pristupiti, pomoći“
"Tečaj mindfulnessa"
Terapijske priče; Kako pričanjem priča rješavati dječje strahove i teškoće?
"Grupni BK tretmani"
Zadovoljstvo roditelja suradnjom s predškolskom ustanovom prije i za vrijeme pandemije COVID 19

"Teorija prihvaćanja i posvećenosti (ACT) – teorija i primjena"
"Bihevioralni eksperimenti"
Online: Workplaces and drugs – issues and challenges
Innovations in healthcare in ADRION region
"Obitelj u Centru"
"Davanje povratne informacije" i "Korištenje materijala u savjetovanju"
"Kako koristiti repromaterijal u savjetovanju. Feedback kultura."
Knowing youth: digital platforms for decision making (ESPAD toolkit)
Drug Consumption Rooms in Europe: different realities, challenges and what to expect from the future
Predškolska sekcija „Izvori roditeljskog stresa kod roditelja predškolske djece"
Koraci prema sutra - rano prepoznavanje rizika za suicidalna ponašanja. Prevencija suicida u djece i mladih
"Puna mi je kapa"
The Global Impact of Emotional Trauma: A Course for Professionals.
Praksa temeljena na znanjima o traumi
Edukacija iz strukturalnog modeliranja (SEM)
From theory to practice - how can you make use of the potential of technology for psychology?
"Agresivno dijete"
Children's Rights in the Ditigal Environment
1. simpozij o problemu ovisničkog ponašanja kod mladih - Mladi i (ne)ovisni

Usvojeni dokumenti

1. Izvješće o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2022. za Splitsko-dalmatinsku županiju
2. Izvješće o Specificiranim javnim rashodima za područje ovisnosti za 2022.g. za Splitsko- dalmatinsku županiju

Problemi u radu

U cilju poboljšanja rada prijedlozi su: bolja komunikacija i koordinacija svih dionika sustava, multidisciplinarnost djelovanja na sve ovisnosti.

Oblici suradnje i slično

Provedena uspješna suradnja sa brojnim institucijama: Nastavni zavod za javno zdravstvo SDŽ, HZJZ, AZOO podružnica Split, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo zdravstva RH, Klinički bolnički centar Split: Klinika za pedijatriju, Klinika za psihijatriju, Klinika za infektologiju, Ministarstvo pravosuđa, Dom zdravlja Split, Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu, Kineziološki fakultet Split, Udruga Most, Hrvatsko društvo za bolesti jetre Hepatos, Udruga Help, Udruga "Zajednice Pape Ivana XXIII", Zajednica Susret, San Patrignano, Liga za prevenciju ovisnosti, Udruga Mentor, Udruge branitelja i veterana domovinskog rata, Udruga Most i Prihvatilište za beskućnike, Zdravstvena škola, Turističko-ugostiteljska škola, Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju Split, odgojno-obrazovne ustanove na području SDŽ, AZOO podružnica Split, Klub za mlade-Info Zona, Ženski đački dom u Splitu, Prekršajni sud, Općinski sud, Državno odvjetništvo, Centar za socijalnu skrb, Zatvor u Splitu, Odbor za prevenciju grada Splita, grada Solina i grada Makarske kao i druge relevantne institucije na području SDŽ.

Ciljevi županijske politike prema Akcijskom planu

Ciljevi županijske politike prema Akcijskom planu su koordinirano, sustavno i učinkovito suzbijanje zlouporabe droga na području SDŽ primjenom mjera: smanjene zdravstvenih i socijalnih posljedica zlouporabe droga, djelovanjem na smanjenje trendova uporabe droga među djecom i mladima, unapređenjem kvalitete preventivnih programa, programa liječenja i rehabilitacije ovisnika, programa pomoći i zaštite obitelji, osvještavanjem problema ovisnosti i smanjenjem

stigmatizacije ovisnika i članova njihovih obitelji, upoznavanje stručnih suradnika i svih koji rade s mladima na pojavnost novih psihoaktivnih supstanci i ponašajne ovisnosti, naročito vezane uz moderne tehnologije.

Utrošena financijska sredstva za područje suzbijanja ovisnosti (zlouporabe droga)
Iz proračuna županije: 721. 300, 00 kn
Iz proračuna gradova: 499. 560, 00 kn
Sveukupno: 1. 220. 860, 00 kn

Popis ustanova i organizacija koje djeluju u području suzbijanja zlouporabe droga na području županije
Socijalne ustanove: Centri za socijalnu skrb na području SDŽ, Obiteljski centar pri CZSS SDŽ, Zatvor u Splitu, Centar za odgoj i obrazovanje "Slava Raškaj" Dom za djecu "Maestral", Podružnica "Miljenko i Dobrila"
Zdravstvene ustanove: Nastavni zavod za javno zdravstvo SDŽ: Služba za mentalno zdravlje, Savjetovalište za zaštitu zdravlja djece i mladih, Služba za epidemiologiju, Savjetovalište za anonimno i besplatno testiranje na virusne hepatitise i HIV, Služba za školsku i sveučilišnu medicinu, KBC Split, Dom zdravlja SDŽ, Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu, Sveučilište u Splitu
Nevladine organizacije: Udruga SAN PATRIGNANO SPLIT, Udruga MOST, Udruga MMM projekt, Udruga MENTOR, Savjetovalište LANTERNA, Kulturna udruga mladih KUM Proložac, Humanitarna organizacija ZAJEDNICA SUSRET, Hrvatsko društvo za bolesti jetre HEPATOS SPLIT, Udruga HELP, Udruga ANST 1700, Udruga SAN LORENZO, Zajednica CENACOLO, Liga za prevenciju ovisnosti, Udruga Zajednica PAPA IVAN XXIII, Udruga RETO centar , Županijska zajednica klubova liječenih alkoholičara-Split, Solin, Kaštela, Imotski, Gradsko društvo Crvenog križa Split, Društvo Crvenog križa Splitsko-dalmatinske županije

Podatci o broju liječenih ovisnika od strane službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti (SZPO)
Sveukupan broj ovisnika o drogama: 815
Broj opijatskih ovisnika u prethodnoj godini: 697
Broj novopridošlih opijatskih ovisnika u prethodnoj godini: 14
Broj konzumenata ostalih droga (ekstazi, marihuana, kokain, speed i druge) u prethodnoj godini: 118
Broj novopridošlih konzumenata ostalih droga (ekstazi, marihuana, kokain, speed i druge) u prethodnoj godini: 47

Stopa liječenih ovisnika na području županije: 287,6

Izvješće o suradnji Službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti s nadležnim ustanovama (CZSS, DO, županijski uredi, NVO i druge relevantne ustanove) na području županije
Tijekom 2022. g. Služba za mentalno zdravlje je imala brojne kontakte i suradnju sa svim relevantnim institucijama na području SDŽ, a u skladu sa Nacionalnom strategijom i Akcijskim planom.

Trend zlouporabe droga i vrste droga i ovisnosti koje su se tijekom prethodne godine pojavljivale na razini županije, ocjena trenda zlouporabe droga u odnosu na prethodnu izvještajnu godinu
Osnovni podaci o ovisnicima u programu liječenja-Pompidoue grupa je obrazac koji se ispunjava prilikom prvog dolaska ovisnika u tekućoj godini, kao korisnika usluga Odjela za tretman i nadzor nad ovisnostima. Tako prikupljeni podatci čine Registar ovisnosti SDŽ, te dio Registra ovisnika RH. Na temelju upisanih Pompidou obrazaca rade se brojne analize, prate trendovi, na temelju tih analiza pišu se izvješća na razne adrese: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ured za zdravstvo, socijalnu skrb i demografiju SDŽ, kao i za izvješća unutar NZJZa. Od travnja 2018. godine podatci o broju liječenih ovisnika i Registar ovisnika dio je Apis platforme i Sustava NAJS.
Prema Registru ovisnika SDŽ za 2022.g. ima 815 prijava, odnosno 815 ovisnika je koristio usluge Odjela za tretman i nadzor nad ovisnostima. Većina korisnika su muškarci te čine 85% (N=689). Od ukupnog broja, njih 92% (N=729) su stanovnici naše županije.
Najveći udio ovisnika dolazi samoinicijativno, njih 65% (N=528). Evidentna je suradnja sa drugim institucijama poput zdravstvene i liječnicima primarne zdravstvene zaštite, Državnim odvjetništvom i sudom, Centrom za socijalnu skrb i sl. U izvještajnom razdoblju 112 ovisnika je prvi puta došlo na liječenje u Službu za mentalno zdravlje NZJZ SDŽ. Od

njih 112, 61 osoba nikada ranije nigdje nije potražio/la pomoć, dok je preostalih 51 bilo u nekoj drugoj instituciji.
Nadalje od 112 osoba, 53 je došlo zbog ovisnosti o opijatima, a 59 zbog problema sa neopijatima.
Od novoprijavljenih 61 osoba, 14 je došlo zbog ovisnosti o opijatima, a 47 zbog problema sa neopijatima.
U ukupnom uzorku ovisnika, 86% (N=697) su opijatski ovisnici, a 14% (N=118) su konzumenti neopijatskih sredstava ovisnosti.
Prema podatcima Registra ovisnika, najveći broj ovisnika dolazi u Službu za mentalno zdravlje, Odjel za tretman i nadzor nad ovisnostima zbog ovisnosti o heroinu, njih 84% (N=682).
Prema izjavama ovisnika, većina, njih 88% je svoj ovisnički period započela eksperimentiranjem sa kanabinoidima. Upravo je zbog toga veliki značaj Savjetovališta za mentalno zdravlje.
Nadalje, 71% ovisnika je intravenozno uzimalo sredstvo ovisnosti.
Protekli mjesec je 6% ovisnika koristilo sredstvo intravenozno, što upućuje kako dolazak ovisnika u Službu za mentalno zdravlje ima preventivno djelovanje na širenje zaraze krvlju prenosivih bolesti kao i na smanjenu uporabu sredstva ovisnosti, čime se prevenira kriminalitet na ulicama naše županije. Većina ovisnika, njih 46% je prekršilo zakon i to uglavnom kada su počeli uzimati teža sredstva ovisnosti. Na temelju podataka koje nam je ustupio Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Služba za školsku medicinu, mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, 76% ovisnika nema sudskih problema u trenutku prvog kontakta u tekućoj godini. Nadalje, osobe koje su prvi puta došle na liječenje, imaju viši udio sadašnjih sudskih problema, što upućuje na zaključak kako redoviti nadzor nad ovisnicima smanjuje sudske probleme, odnosno, stopu kriminaliteta na području Splitsko dalmatinske županije.

Tijekom 2022. g. na području SDŽ: broj liječenih osoba je bio u blagom porastu u odnosu na prethodnu godinu (2012. g.-1026, 2013. g.-1063, 2014. g.-1026, 2015. g.-1049, 2016.g.- 924, 2017.g. –1016, 2018. g – 1077, 2019.g. – 1063, 2020.g. – 941, 2021.g. – 797, 2022.g. - 815).
U okviru institucionalnog liječenja ovisnosti, najveći udio liječenih su bili opijatski ovisnici (2012. g.-906, 2013. g.-930, 2014. g.-963, 2015. g.-923, 2016.g.- 842, 2017.g. –888, 2018. g – 897, 2019.g. – 880, 2020.g. – 795, 2021.g – 674, 2022.g – 697).
Stopa liječenih ovisnika na području županije: 287,6
Prema dostupnim podacima o stopi liječenih ovisnika SDŽ je na 4.mjestu, iza Zadarske, Istarske, Šibensko-kninske, ali i nadalje među 7 županija koje imaju stope veće od stope za Republiku Hrvatsku: 190,2.
2022. g. je protekla u posebnim uvjetima rada sukladno protuepidemijskim mjerama, a s obzirom na tu činjenicu i prilagođavanje otežanim okolnostima postignuti su vrlo dobri ishodi programa kako univerzalne prevencije tako i indicirane i selektivne, kao i nadzora nad ovisnostima. Nema značajnog porasta broja ovisnika o opijatima i sve su starije životne dobi što je sigurno pokazatelj dobre politike tretmana i skrbi.

Izvor: Pompidou grupa, Služba za mentalno zdravlje NZJZ SDŽ

Broj i vrsta preventivnih i drugih programa koje je Služba provodila na razini županije i drugi relevantni podaci o stanju i kretanju zlouporabe droga na području županije

Univerzalna prevencija:
1. Projekt „Pretežno vedro“
2. Projekt „Status online!“
3. Projekt „Plakati za dušu“
4. Projekt „Oko stola“
5. Projekt “Čudna i čudesna”
6. Projekt “Tu i tamo”

Selektivna prevencija:
1. Savjetovalište za djecu i mlade “
   E- savjetovalište „Pitaj? Ne skitaj !“
2. Savjetovalište za besplatno i anonimno testiranje na virusne hepatitise i
   HIV NZJZ SDŽ

Indicirana prevencija:
1. Izvanbolničko liječenje konzumenata i ovisnika o psihoaktivnim tvarima
2. Projekt: „Škola nepušenja“
3. Projekt „Praćenje i analiza doza supstitucijske terapije“

Projekti u suradnji sa drugim institucijama:
1. Projekt „Ca je covik!?“
2. Projekt: „Ne znam što ću, ali znam što neću“ Mentalno zdravlje djece i mladih
3. Projekt #možešmireći Mentalno zdravlje djece i mladih
4. Projekt „Linkage to care“ Mobile Info Hep Centar

Sveukupno utrošena sredstva za provedbu istraživanja iz proračuna županije:
Broj kaznenih djela vezanih uz zlouporabu droga na području županije: 194
Broj prekršajnih prijava vezanih uz zlouporabu droga na području županije: 1514
Broj zapljena: 1792

Vrste zaplijenjenih droga
Heroin – 2108, 73 gr
Metadon – 8 kom
Metadon otopina – 282 ml
Marihuana – 185286,90 gr
Biljka cannabis – 977 kom
Hašiš – 982,89 gr
LSD – 46 doza
Kokain – 1830, 46 gr
MDMA i derivati (ecstasy) – 498, 57gr
Amfetamin – 8184,08 gr
Metaamfetamin – 184,49 gr
Lijekovi s liste droga – 1194 kom